

אוריה מבורך

מה את מבקשת

→ ספר על אהבה וגוף ←

מהדורת משפחת לינדנבאום

הקשבה ביקורתית
למאמרים תרבותיים
מכון אפרנסת

Oriya Mevorach
What Are You Looking For?
A Fresh Perspective on Love and Your Body

אוריה מבורך
מה את מבקשת: ספר על אהבה וגוף

עורך אחראי: ראובן ציגלר
עריכת לשון: אריאל הורוביץ
הגהה: אפרת גרוס
עיצוב פנים וכריכה: אליהו משגב
עימוד: תמר וידר ולאה גולדברג
איורים: רחל קולומבוס

מהדורה שנייה מעודכנת ומורחבת

© כל הזכויות שמורות לאוריה מבורך, 2022

ערב עירוני / נתן אלטרמן
© כל הזכויות שמורות למחבר ולאקו"ם

החלל הריק / נתן גרג'
© כל הזכויות שמורות למחבר ולאקו"ם

© כל הזכויות על האיורים שמורות לרחל קולומבוס

ספרי מגיד, הוצאת קורן
ת"ד 4044 ירושלים 9104001
טל': 02-6330530 פקס: 02-6330534
www.korenpub.co.il

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לאחסן במאגר מידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני, או אחר כל חלק שהוא מן החומר שבספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמוציא לאור.

מסת"ב 978-965-526-302-2 ISBN

נדפס בישראל 2022 Printed in Israel

לעילוי נשמות הוריי ומוריי

בלדה קאופמן לינדנבאום
בילה שרה בת זאב דב ורבקה

מרסל לינדנבאום
מרדכי בן נתן נטע ודבורה גיטל

In loving memory of my parents

Belda Kaufman Lindenbaum

and

Marcel Lindenbaum

Shari & Nathan Lindenbaum

← תוכן עניינים →

יא	הקדמה לקוראת
יג	הקדמה לקורא
יד	הקדמה לקוראים שאינם דתיים
טו	הקדמה לקוראת הדתית שיש לה "אנטי" לנושא

פתיחה (קצת עצובה)

3	פרק 1. באה מאהבה
6	פרק 2. איזה מין גבר אתה?
8	פרק 3. אילה
12	פרק 4. דניאל
15	פרק 5. עדות בגוף ראשון
	פרק 6. המושג "שיח", או "למה זה משנה
18	מה נועה קירל אומרת?"
22	פרק 7. להפסיק לצוף בתוך גוש מעורפל
26	פרק 8. ציניות, כנות ועולם שהשתגע

היכרות עם השיחים המקולקלים המקיפים אותנו

31	פרק 9. נטע
32	פרק 10. דוגמה לשיח פוריטני
39	פרק 11. "אני פוריטני?! מה פתאום!"
42	פרק 12. עשרת העקרונות של השיח הפוריטני
47	פרק 13. פוריטניות: מהיכן היא מגיעה?
49	פרק 14. המעשה נשאר, ההצדקה מתחלפת
51	פרק 15. שיח השחרור המיני
55	פרק 16. להציל יערות או לקנות יאכטה?
60	פרק 17. "עומק בגרוש"
68	פרק 18. "זה נמוך אבל כף, אז למה לא?"

72	פרק 19. גרסה ראשונה: השיח המתירני
79	פרק 20. גרסה שנייה: שיח ההשגבה
86	פרק 21. גרסה שלישית: שיח האדישות
90	פרק 22. גרסה רביעית: שיח ההכחשה
95	פרק 23. לסיכום

השיח היהודי הבריא

99	פרק 24. נשים יפות בעולמם של חז"ל
103	פרק 25. יש מבט ויש מבט
108	פרק 26. שלוש שאלות
109	פרק 27. עד כמה מותר ליהנות?
114	פרק 28. חיפוש
116	פרק 29. ארון הברית: ניטל או נגנז?
117	פרק 30. ארון הברית: מעשה בכוהן אחד
119	פרק 31. ארון הברית: "נראין ואין נראין"
123	פרק 32. הזמרת שלומדת קבלה
125	פרק 33. בושה שלילית
127	פרק 34. בושה חיובית
131	פרק 35. האם אפשר לתפוס את האין־סוף?
136	פרק 36. שני הרכיבים של ה"סוד"
137	פרק 37. איך זה מרגיש להיות מחוברת למיניות שלך?
143	פרק 38. רמז
146	פרק 39. נראין ואין נראין = רמז
148	פרק 40. ניטל או נגנז: מהי הטרגדיה שעברה על המיניות?
149	פרק 41. כשהמיניות נחשפת
152	פרק 42. אירוסין, נישואין, גירושין
156	פרק 43. הארון ניטל והוצא לשוק
	פרק 44. "ניטל": מדוע ארון הברית לא ממת
159	את הצופים בו?
161	פרק 45. הרהורי עבירה? מה הקשר?!
169	פרק 46. על רומנטיקה ומעודדות על המגרש
172	פרק 47. בין תשוקה לגירוי יצרים
180	פרק 48. סיכום

התמודדות עם השיח הפוריטני

ועם ארבע הגרסאות של שיח השחרור המיני

- הקדמה.....187
- פרק 49. סיפורו של רווק דתי187
- פרק 50. פוריטניות סמויה: מאחורי מה היא מתחבאת?.....195
- פרק 51. יצר המין לא נועד רק ל"פרו ורבו".....196
- פרק 52. הלכות "גניזת" האישה199
- פרק 53. גניזת הגוף הנשי לא הולכת ביחד עם מיניות
יהודית בריאה204
- פרק 54. הסיפור על שמשון והשמש:
בין "מיניות כעובדה" ל"התרחשות מינית"206
- פרק 55. לא "מקילה", לא "דרך האמצע"212
- פרק 56. להסתיר ולשקר, לכסות ולשמר215
- פרק 57. הדגשת "הרהורי עבירה"
מקרבת אותנו לפוריטניות.....217
- פרק 58. לא רק החפצה219
- פרק 59. משל היהלום הוא משל גרוע224
- פרק 60. עופי על עצמך! צניעות איננה ההפך מגאווה227
- פרק 61. משל השיר באינסטגרם229
- פרק 62. אין דבר כזה לבוש צנוע שהוא לא צנוע.....234
- פרק 63. כשאת אומרת "צניעות" למה את מתכוונת?.....237
- פרק 64. סיכום: אם את רוצה, תהיי יפה ותשמחי!.....238
- פרק 65. מפלגת המכנסונים, הסתכלו שוב בתמונה שלכם242
- פרק 66. "מיני" זה לא מיני?247
- פרק 67. מי בכלל רוצה גוף ללא משמעות מינית?.....251
- פרק 68. כשהמיניות נתפסת כלכלוך מותר260
- פרק 69. מיניות נמוכה: השלכות הגישה המתירנית
על חייהם של אנשים263
- פרק 70. מפגש בין שתי נשמות? נו, באמת.....270
- פרק 71. שיח ההשגבה: מסתבר שצריך שניים לטנגו.....278
- פרק 72. ריקנות מצילת חיים.....283
- פרק 73. אחי, אתה חייב לצפות בדבר ה"לא ביג דיל" הזה.....287
- פרק 74. השתחרר מינית תכף ומיד!298

שמירת נגיעה: למצוא אהבה או למצוא את האחר?

- 305..... הקדמה
- 308..... פרק 75. ארבעה סוגים של אי-שמירת נגיעה
- 311..... פרק 76. נשיקה, חשיפה ומבט
- 313..... פרק 77. גלית ויערה
- 319..... פרק 78. מוות ידוע מראש
- 322..... פרק 79. בין הנאה לשמחה
- 327..... פרק 80. להתפיס את האהבה בגוף
- 330..... פרק 81. מוסד הנישואין מתפרק? מה אתם אומרים!
- 333..... פרק 82. שמירת קולה
- 336..... פרק 83. ספוג עם מים מקולקלים
- 341..... פרק 84. ארכיטיפ
- 344..... פרק 85. המשקפיים של אורן
- 346..... פרק 86. הטעות של גלית
- 350..... פרק 87. כל הרגעים הללו שבהם לא נגענו
- 352..... פרק 88. אז מה הופך אותנו למאושרים? על מיתוס ואושר
- 356..... פרק 89. הסבתא לא בהכרח משוגעת
- 360..... פרק 90. שירה, אביב, תומר
- 365..... פרק 91. מיתוס שהוא ברכה ומיתוס שהוא קללה
- 367..... פרק 92. רומנטיקה יהודית
- 376..... פרק 93. המיתוס היהודי של "האחד"
- 382..... פרק 94. יחסי אישות יותר כיפיים מיחסי מין
- 388..... פרק 95. סלין וג'סי אחרי תשע שנות נישואין
- 392..... פרק 96. כנרת ואבידן
- 401..... פרק 97. עיגולים של בדידות
- 407..... פרק 98. מלאך ושמו טאבו
-
- 417..... אחרית דבר: אז מה עכשיו?
- 423..... נספח א': היחס לפורנו
- 426..... נספח ב': נפגעות תקיפה מינית
- 429..... נספח ג': שובי אליי
- 444..... תודות
- 448..... רשימת מקורות של ציטוטים מהמדיה
- 452..... לקסיקון מונחים
- 459..... על אודות המחברת

← הקדמה לקורות →

קורות יקרה.

מכירה את הפרסומות הללו ביוטיוב, שעל השנייה הראשונה פותחות ב"אל תדלגי"? אנשים לא מצפים שפרסומת תשנה להם את החיים, אלא מקסימום תגזול מזמנם. אז הם מדלגים.

לאנשים דתיים מסוימים יש עוד משהו שגורם אוטומטית לדלג. המילה "צניעות" והמונח "שמירת נגיעה". אנשים אלו כבר לא מצפים (ולצער, בצדק) שהדיון בנושאים הללו באמת יראה אותם, באמת יכיר אותם, ייגע בהם, יחדש להם משהו שהם לא שמעו קודם. הם כמובן גם לא מצפים שהנושאים הללו ישנו להם את החיים.

הספר הזה מבקש לעסוק בנושא של צניעות, שמירת נגיעה ומיניות, אבל כפי שתראי, הוא בכלל מדבר על אהבה. הקשר של הנושאים הללו לאהבה הופך אותם לדרמטיים מאוד. כאלו שמחלחלים להמון היבטים בחיים שלנו, וגם לזוגיות ואהבה וחלומות על "לנצח נצחים".

בספר הזה אני רוצה להציג בפנייך גישה אחרת ממה שהתרגלנו אליה, גישה יהודית אורתודוקסית שאני משערת שטרם נחשפת אליה בצורה המגובשת שבה היא מופיעה כאן. ננוע בין מקורות יהודיים שמציגים את הגישה היהודית, לבין "מקורות" הכי לא בית-מדרשיים שיכולים להיות, מתוך המדיה הפופולרית (כלומר, סרטים, פרסומות, ובעיקר כתבות מאתרים מוכרים באינטרנט), שמציגים את הגישות האחרות שסובבות אותנו כיום. בהמשך אסביר גם למה המדיה הפופולרית חשוכה לנו כאן יותר מתרבות גבוהה, מספרי הגות ופילוסופיה. יהיו כאן גם כמה סיפורים אישיים. אני מבטיחה לך שכל הדמויות, הציטוטים והסיפורים שמופיעים בספר הזה הם אמיתיים, למעט אלו שצינתי שאינם כאלה.

כתבתי את הספר ממקום אישי מאוד, וכך גם סגנונו של הספר משקף את סגנון ההתנסחות שלי בחיי היום-יום: מצד אחד תהיה כאן שפה שמתאימה ל"מאמר", ומצד שני תהיה כאן שפה של דיבור יום-יומי. עבורי, שני הסגנונות הללו לא סותרים אלא משלימים. השפה ה"דיבורית" מאפשרת לי לבטא את המעורבות הרגשית שלי בנושאים שאנחנו דנות בהן כאן, נושאים יום-יומיים שפוגשים אותנו בחיים עצמם, ולא רק על מדפי ספרי הפילוסופיה ובבתי המדרש. מצד שני, השפה הגבוהה יותר מאפשרת לי לשמור על רמת הדיון. מקווה שתתרגלי במהרה ל"זיגזג" בין שני הסגנונות... בנוסף, חלק מהפרקים זוכים להרחבות שלא נכנסו לספר ומופיעות באתר "אפרכסת".

השתדלתי שהמקורות מכל הסוגים יובאו לפניך באופן הכי ברור ונגיש שיכול להיות. כל מושג חדש יובהר בצורה המדויקת ביותר. בכל פעם שמופיעה מילה לועזית לא מוכרת, אני מבהירה אותה מיד, כבר באותו משפט. ויש אפילו מילון מושגים בסוף הספר. ועדיין, זה מסע ארוך, עם הרבה תחנות בדרך. אני ממליצה לך לא לדלג על מקורות משום סוג, אלא אם כן את מרגישה שהם לא עושים לך טוב. תהיי קשובה לעצמך. אם משהו קצת כבד לך, אם את מרגישה שאת צריכה פתאום "להחזיק ראש", אני ממליצה שתנסי בכל זאת לקרוא, בידיעה שזה ישתלם בהמשך (מבטיחה). אבל אם משהו לא עושה לך טוב, תדלגי עליו, או תקראי אותו מתוך ריחוק רגשי. זה חשוב, כדי לשמור עלייך.

בנוסף, למרות שלא מדובר בספר הלכה או בספר פסיקה, את תראי שהספר מציג בנקודות מסוימות את עמדת ההלכה. אם את חשה שיש פער בין עמדת ההלכה שמוצגת בספר, לבין מה שאת מכירה ונוהגת, את מוזמנת לברר את הנקודות הללו עם הורייך או עם אנשי הלכה שמקובלים עלייך.

לבסוף, בקשה קטנה: הספר עוסק במיניות. זה נושא רגיש מאוד מאוד. אם הנושא הזה רגיש במיוחד עבורך, משום שעברת פגיעה כלשהי, אבקש שקודם תקראי את נספח ב' שנמצא בסוף הספר ועוסק בנפגעות תקיפה מינית, ואז תחליטי אם מתאים לך לקרוא את הספר.

תודה לך על ההקשבה והאמון. נצא לדרך? אני מתרגשת!

← הקדמה לקורא →

קורא גברי יקר.

הספר מנוסח "בלשון אישה", משום שהוא פונה לנערות ולנשים. זוהי למעשה שיחה אישית שלי עם הקוראת, אבל אני מזמינה אותך להאזין לה. אני אומנם לא פונה אליך ישירות בספר הזה, אבל מאוד אשמח שתאזין לשיחה מהצר, ותבחן את המקום שלך ביחס לרעיונות שנאמרים כאן.

אתה תראה שלפעמים אנחנו מדברות עליך בגוף שלישי. אנחנו מדברות על "גברים", ואתה עלול לשאול את עצמך: "אני הגבר הזה שהן מדברות עליו?", התשובה היא כן ולא. זה תלוי בתחושה שלך. אם אתה מזדהה עם תיאור הגברים בספר, תוכל ללמוד מהספר הזה על עצמך. אבל אם אתה לא מזדהה עם התיאור הזה, תוכל ללמוד מהספר איך אנחנו, הנשים, חושבות עליכם ותופסות את קיומכם בעולמנו. למרות שאולי הספר לא מייצג את כל הנשים, אלא רק את זו שכותבת אותו. קח גם את זה בחשבון.

אני חושבת שהספר הזה כתוב מתוך אהבה והערכה גדולה למין הגברי. מקווה שתרגיש את זה. בכל אופן, קח בחשבון שהספר לא מדבר אליך, אלא עליך. ולכן, הוא לא תמיד רגיש למה שאתה, כגבר, היית מחפש בו. אולי הוא גם ירגיש לך מעט פולשני. אני ממליצה שתשים לב להערה שלי בפרק 7 על סוג הציטוטים שיופיעו בספר, שהם לא תמיד עדינים וצנועים. אז תהיה קשוב לעצמך בזמן הקריאה. אם אתה חש שהספר לא מתאים לך כגבר, פשוט תפסיק לקרוא בו. זה מובן לי מאוד.

← הקדמה לקוראים שאינם דתיים →

קוראים לא־דתיים יקרים.

הספר מיועד בראש ובראשונה לנשים ולנערות דתיות. הוא לא לוקח בחשבון קוראים שאינם דתיים. לכן, אתם עלולים לחוש במהלך הקריאה שנקלעתם לשיחה שאיננה מתחשבת בכם ובמקום שלכם בעולם.

כפי שתראו, הספר ביקורתי מאוד. הוא מעביר ביקורת גם על חלק מהשיח הדתי הקיים, וגם על השיח המערבי, ומנסה להציע אלטרנטיבה, גישה חלופית. אם אתם לא דתיים באורח החיים שלכם, ייתכן שאתם משתייכים לחלק מהגרסאות של השיח המערבי שעומדות כאן לביקורת. לכן, אתם עלולים לחוש שהביקורת מופנית כלפיכם באופן אישי.

בפרק 8 אני מסבירה ש"זה לא אישי". הביקורת המופיעה כאן בספר מופנית אך ורק כלפי "שיח", כלומר, השקפת עולם מסוימת, ולא על האנשים הפרטיים שמשתייכים אליה. ההפרדה הזו שאני עורכת בין ביקורת על האדם הפרטי לבין ביקורת על השיח שהוא משתייך אליו היא חשובה מאוד, ולדעתי היא מבוססת ביותר מבחינה פילוסופית. למרות זאת, לא פירטתי בספר מדוע ההפרדה הזו נכונה, רק הצבעתי על כך שאני נוקטת בה.

לכן לא אוכל לשכנע אתכם מדוע עליכם להאמין לי שאני באמת ובכנות לא מתיימרת בכלל להעביר ביקורת על אף אדם באופן אישי, וגם לא עליכם. בנקודה הזו אוכל רק לבקש מכם במתנה את האמון שלכם, אך לא לשכנע אתכם שאני ראויה לו...

למרות שהספר מדבר על השקפות עולם ולא מתיימר לדבר על חייהם של הקוראים שלו באופן אישי, אני מאמינה שתוכלו ללמוד מהספר הזה המון. אתם יכולים ללמוד ממנו גם על התרבות המערבית שכולנו משתייכים אליה, וגם על התרבות של "הדתיים" בכל הנוגע למיניות, תרבות שאני משערת שלא תמיד יוצא לכם להכיר מקרוב. כמו שהשיח המערבי איננו רק "של החילונים", כך

גם השיח היהודי הוא לא רק "של הדתיים". השיחים השונים שייכים לכל מי שמזדהה איתם, רוצה בהם ומבקש אותם בחייו.

→ הקדמה לקוראת הדתית ← שיש לה "אנטי" לנושא

קוראת יקרה.

לא רק שאני מזדהה עם תחושות ה"אנטי" כלפי הנושאים הללו, אלא אני גם מנסה במהלך הספר להסביר בדיוק מדוע לצערי ה"אנטי" הזה מוצדק. אנסה לפרט ולדייק כמה שאפשר מהם הפגמים שקיימים כיום בשיח הדתי, פגמים שבלי כוונה פוגעים (לפעמים אפילו אנושות) בנערות ובנערים, בנשים ובגברים. לכן, לפני הכול, אני רוצה לציין בפנייך רשימה של משפטים (ברמת הסיסמאות), שאת לא הולכת לשמוע כאן, ולפעמים להפך, את תשמעי ביקורת עליהם.

רשימת רעיונות שלא תשמעי כאן:

1. כשאת מתלבשת לא צנוע, את מדגישה את החיצוניות שלך, וזה בא על חשבון הפנימיות שלך. האם זה מה שאת רוצה שכולם יראו כשהם מביטים בך? חיצוניות בלי פנימיות?
2. צניעות היא קודם כול מידה בנפש, שלא קשורה רק ללבוש. "הצנע לכת עם ה' אלוקיך" זה כלל מנחה לחיים, שבא לידי ביטוי גם בלבוש וגם בעוד תחומים שמבקשים מאיתנו להתנהל בעולם בענווה ובצניעות.
3. צניעות זה כדי שלא יחפיצו אותך ולא יתייחסו אלייך כאל אובייקט מיני.
4. צניעות זה כדי שיכבדו אותך.

5. צניעות זה כדי לא להכשיל גברים בהרהורי עבירה.
6. היופי שלך הוא רק לבעלך.
7. התורה רואה במיניות בין איש לאשתו דבר חיובי, הבא לידי ביטוי בהפיכת המיניות למצווה: "פרו ורבו".
8. היהדות רואה ביצר המין דבר חיובי. יצר המין הוא יצר החיים.
9. היהדות רואה ביצר המין דבר שלילי.
10. מיניות היא דבר כל כך קדוש ופנימי, ולכן כשמדובר בחדרי חדרים בין איש לאשתו, המיניות היא גבוהה ונעלה, אבל מחוץ לבית, האישה צריכה להתלבש בבגדים רחבים ובצבעים לא בולטים ולא מושכים את העין.
11. בכל הקשור ללבוש, אנחנו בחברה הציונית־דתית נוקטים בדרך האמצע, בין הגישה המערבית הפרוצה לגישה החרדית הקיצונית.
12. צניעות היא עניין אישי ופנימי. אין צורך בכללי צניעות. צריך לתת לכל אישה להתחבר לצניעות הפנימית שלה ולהחליט בעצמה מה נחשב צנוע עבורה.
31. "כל כבודה בת מלך פנימה": התפקיד של האישה בעולם קשור יותר לתחומים של הפנימיות הביתית הנסתרת מעין כול, ופחות לתחום של הנראות הציבורית.
14. הגוף שלך הוא כמו עגבנייה.
15. הגוף שלך הוא כמו יהלום.
16. צניעות זה לא רק עניין של סרגלי מדידה וסנטימטרים. עובדה, יש נשים שמתלבשות על פי כל כללי ההלכה, ולמרות זאת המראה שלהן ממש לא צנוע.
17. אם חכמינו קבעו שצניעות ושמירת נגיעה זה חשוב, אנחנו צריכים לשמוע בקולם ולהאמין שהם יודעים יותר טוב מה נכון עבורנו (גם אם זה נכון, זו כנראה לא תשובה מספקת לשאלות הנוקבות שיש לך בנושא).

18. שמירת נגיעה עוזרת לקשר הזוגי להיות במדרגה רוחנית וגבוהה יותר, ולא רק פיזי ויצרי (כשמדובר באנשים שאינם נשואים זה אולי נכון, אבל זו לא הטענה שתופיע בספר).

19. שמירת נגיעה עוזרת לך לחשוב על הקשר הזוגי בצורה ניטרלית, ולכן היא מאפשרת לך שיקול דעת ויכולת להיפרד מתי שצריך. אשליית הקרבה שמייצר המגע מטשטשת את הבעיות שיש בקשר שלך עם החבר ומקשה עלייך לקבל החלטה רציונלית לגביה (זה אומנם נכון לדעתי, אבל זו לא הטענה שתופיע בספר).

20. אם את חווה את החוויה המסעירה של מגע מיני בהזדמנויות שונות, את מוסיפה לחייך רובד שקרי של "ריגוש". אחר כך יהיה לך קשה להיגמל מהחיפוש אחר ריגוש, ולהתמיד בקשר זוגי ארוך טווח שבשלב מסוים המיניות שלו כבר פחות מרגשת (זה כנראה נכון עבור חלק מהאנשים, אבל זו לא הטענה שתופיע בספר).

כל אלו ועוד הם משפטים שלא תשמעי כאן. חלקם רעיונות ממש גרועים שאין להם שום מקום בעיניי, וחלקם רעיונות שייתכן שיש דרך להשתמש בהם באופן נכון, אבל לדעתי, לרוב הם נמצאים בשימוש שגוי. בכל מקרה, אף אחד מהמשפטים הללו לא מייצג את הגישה שאביא בפנייך בספר. בנוסף, קיימות משמעויות נוספות לבחירה של נשים בלבוש צנוע ובשמירת נגיעה, משמעויות שאני מזדהה איתן, אבל הספר לא עוסק בהן ולכן הן לא יובאו בספר. הרעיונות הללו גם לא הופיעו כאן ברשימה, שבה כתבתי רק סיסמאות שאני מבקשת לשלול או לדייק.

הסיבה שפרסתי את המשפטים האלה בפנייך כבר בהתחלה, היא כדי לאפשר לך הבנה מדויקת יותר של הספר. שמתי לב שאנשים שיש להם "אנטי" כלפי נושא מסוים מתנהגים לפעמים כלפי הנושא הזה כאילו יש להם טראומה ממנו. אדם שיש לו טראומה מכלבים כי בילדותו רדף אחריו כלב ונשך אותו, עלול לפחד מכל כלב שהוא רואה. למה? משום שהוא "משליך" או "מדביק" על כל הכלבים בעולם את דמותו של אותו כלב אלים ופוגעני מהעבר שלו.

זה כאילו שהאדם הטראומטי אומר לכל כלב חדש שהולך ברחוב, "אני כבר מכיר אותך! אתה אולי נראה נחמד, אבל ברגע אחד אתה עלול להתנפל עליי ולנשוך אותי. עזוב אותי, לא רוצה להתקרב אליך". אדם שיש לו טראומה לא תמיד מצליח להבין שהבעיה היא לא בכלבים, אלא רק בכלב אחד ספציפי שהוא פגש בילדותו ונפגע ממנו.

כך גם לגבי הנושאים בספר הזה. אנשים שנפגעו בעבר מאמירות מסוימות בנוגע לצניעות או שמירת נגיעה עלולים בטעות להשליך את הרעיונות הללו על הספר הזה, רעיונות שייתכן שהספר כלל לא מציג, ולפעמים אפילו יוצא נגדם בעצמו. הם עלולים לסגור את הספר ברגע הראשון (או השני, או השלישי) שבו הספר יגיד משהו שיישמע להם כמו אותו דבר שהם כבר שמעו והפריע להם בעבר. בכך הם יפסידו את האפשרות לגלות שאולי בפסקה הבאה, או בפרק הבא, או מאה עמודים אחר כך, השאלה או הקושי שהתעוררו אצלם מקבלים מענה ברור. מענה שאולי יתיישב על ליבם.

לכן, אני פונה אלייך, קוראת יקרה עם "אנטי", ומציעה לך, דווקא לך, להתמיד בקריאת הספר מתחילתו ועד סופו. רק לאחר מכן תוכלי להחליט באופן מבוסס אם הספר הזה אכן ממשיך בקו הפוגעני או האטום שאת מכירה. ייתכן שתגיעי למסקנה שהספר הזה גורם לך לחשוב אחרת על הנושאים הללו, וייתכן שתגיעי למסקנה הפוכה, שהספר הזה בעייתי, מעצבן, וטועה בגדול.

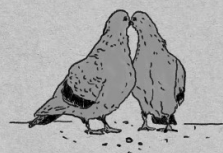
אבל לפחות תדעי שהגעת למסקנה הזו אחרי שקראת אותו עד הסוף, ולא משום שהטראומה (המוצדקת) שלך הכריעה אותך לפני כן. כדי לעזור לך מראש שלא להשליך על הספר "כלבים נושכים" שהספר הזה בעצם בכלל לא חבר שלהם, פרסתי בפנייך את הרשימה הזאת.

אני רוצה גם להכין אותך לעוד תחושה שעלולה להתעורר אצלך במהלך הקריאה. לפעמים תחושת הפגיעה כלפי הנושאים של צניעות ושמירת נגיעה גורמת לאותם אנשים שנפגעו לתקוף את הנושאים הללו. המתקפה מצד הדתיים מצטרפת למתקפה נוספת שהנושאים הללו סופגים מהעולם המערבי. העולם המערבי ברובו מאוד לא אוהב צניעות, ועל שמירת נגיעה אין מה לדבר.

הספר הזה מבקש לשקם את האמון שלנו בנושאים הללו, ולייצר הבנה מעמיקה וחדשה שלהם. לכן, הספר הזה עלול להיתפס אצלך כ"אפולוגטי". כשאומרים על משהו שהוא אפולוגטי, הכוונה היא שהוא מנסה להגן על העמדה שלו. לפעמים ההגנה הזו נעשית באופן בעייתי, כאשר היא מציירת בצבעים יפים מציאות שהיא בעצם שלילית, ובכך מנסה לשכנע אחרים לראות את המציאות הזו כחיובית וטובה. לכן, "אפולוגטיקה" היא מילה שבדרך כלל נאמרת בהרבה בוז. "איזו אפולוגטיקה!" זה כמו להגיד: "אתה לא משכנע אותי, אני לא קונה את התירוצים היפים שאתה מנסה למכור לי".

אבל אפולוגטיקה, הגנה על עמדה, לא חייבת להיות שלילית. השאלה הנכונה היא לא האם הספר הזה אפולוגטי, אלא האם האפולוגטיקה שלו טובה או גרועה. אפולוגטיקה טובה היא כזו שמתיישבת על ליבך, או לכל הפחות מעוררת מחשבה. אפולוגטיקה גרועה היא לא משכנעת, לא מחדשת, ובמקרה שלנו, ממשיכה להיות פוגענית ואטומה. האם האפולוגטיקה שמופיעה כאן היא טובה או גרועה - זו שאלה שאני רוצה להפנות אלייך, הקוראת. רק את תחליטי אם הספר הזה נוגע בך, מחדש לך, או שמא מעצבן אותך ואולי חלילה מכאיב לך. אני מזמינה אותך לצעוד איתי ביחד, גם אם בהיסוס, ולהיפתח למחשבה אחרת. מחשבה שאולי לא תהיה חדשה עבורך, אבל אולי דווקא כן, ואולי אפילו תהיה קריטית לחיים שלך...

פתיחה <<< (קצת עצובה)

פרק 1

באה מאהבה

הספר הזה מבוסס על תפיסה רומנטית ובלתי מתפשרת של אהבה. אני רוצה לשים את זה על השולחן: הספר הזה עוסק באהבה. אהבה רומנטית. כלומר, אהבה אמיתית, גדולה מהחיים, לנצח נצחים. כזו שרק גדלה עם השנים, ויוצאת מחוזקת מהמכשולים. כזאת שהולכים בה יד ביד בחיבור עמוק, לא רק בתקופות הוורודות שלנו, אלא גם בתקופות האפורות יותר. אהבה שלמה, חזקה, מתוקה, מחבקת. כל הקלישאות, אבל באמת.

אני מאמינה באהבה רומנטית באופן הכי קיצוני שיש. אפשר לומר שאני ממש "פנאטית" בכל הקשור לאהבה רומנטית, והייתי כזו עוד לפני שפגשתי את בעלי, כך שהקנאות שלי לאהבה הרומנטית לא נוצרה במקרה, רק משום שזכיתי לכך באופן אישי. אגב, אמונה באהבה רומנטית לא חייבת ללכת ביחד עם חיבה לכריות בצורת לב, חוף ים עם שקיעה ושירים קיטשיים. זה אפשרי, אבל לא הכרחי. לדעתי אהבה רומנטית היא הרבה יותר מזה, ועל זה אנחנו הולכות לדבר בספר.

אני מודה שאם את עדיין לא מאמינה אדוקה באהבת אמת, אשמח להדביק אותך בפנאטיות הזו. פנאטיות כלפי תחום מסוים גורמת לנו לא להתפשר עליו, לדבוק בו, להאמין בו עד הסוף, להקריב בשבילו ולכעוס על כל מי שמנסה לחבל בדבקות שלנו בו. פנאטיות היא לא בשביל טיפוסים ציניים. היא דורשת התמסרות, ולא רק עמידה "מפוכחת" מרחוק, שצוחקת על כולם מלמעלה אבל בעצם הכי מפחדת בעולם להיקשר למשהו, להתמסר אליו ולהיפגע.

אז אני לא יודעת אם את מאמינה באהבת אמת, האם את "רומנטיקנית חסרת תקנה", אבל אני מנחשת שהנושא לפחות מטריד אותך ברמה כזו או אחרת. האם את שואלת את עצמך לפעמים איזו אהבה תהיה לך? איך תרגישי בתוכה? כמה זמן היא תימשך? אילו דברים יפים ייוולדו ויצמחו ממנה? אני

חושבת שהשאלות הללו מטרידות כיום את רוב אנשי העולם המערבי, אפילו את הטיפוסים הציניים ביותר.

איך אני יודעת? משום שגם האנשים הכי ציניים (כמו שאני הייתי בגיל התיכון) אוהבים בדרך כלל להאזין למוזיקה, והרוב המכריע של השירים ששומעים כיום עוסקים באהבה. משום שגם האנשים הכי ציניים אוהבים בדרך כלל לצפות בסרטים, והרוב המכריע של הסרטים הללו עוסקים, בין אם בעלילה המרכזית ובין אם בעלילת המשנה, בקשרים רומנטיים מסוגים שונים. משום שכיום אין כמעט ספר טוב שהצליח לגעת באנשים רבים שאין בו התייחסות לאהבה או לקשר זוגי, מתוסבך יותר או פחות.

אז אני רוצה שנדבר על אהבה. אבל מכיוון שהספר מיועד בין השאר לנערות בגיל תיכון, לא נתמקד כאן בשאלה "איך לשפר את הזוגיות שיש לך עכשיו". במקום זאת, ניקח את האהבה הזוגית לבסיס שלה, ונחקור אותה. נעשה "זום אאוט" מתוך השאלות המפורטות שבדרך כלל מעסיקות את הספרים העוסקים בזוגיות, ונעשה "זום אין" על המרכיבים הבסיסיים של האהבה. ננסה להגיע אל השורשים שלה, שנמצאים בדרך כלל מתחת לאדמה בלי שאנחנו מרגישות בהם. מדובר במרכיבים סמויים, כאלו שלא תמיד אנחנו בכלל מודעים אליהם ואל ההשפעה הקריטית שיש להם על החיים שלנו.

אז אנחנו נדבר על אהבה, אבל נדבר בעיקר על האופן שבו אנחנו לובשות אותה, חושבות עליה, מצפות לה, חולמות עליה, ומממשות אותה, או לא מממשות אותה, בגוף. הספר הזה עוסק בקשר שבין אהבת אמת למיניות. מתוך כך הוא עוסק בקשר הבסיסי ביותר בין מיניות ללבוש, מה שמכונה "צניעות". בנוסף, הוא עוסק בקשר שבין אהבה לבין שמירת המיניות לברית הנישואין, מה שמכונה "שמירת נגיעה".

אני יודעת שהמילה "צניעות" מעוררת כיום התנגדות בקרב נערות ונשים רבות. לדעתי, אחת הסיבות להתנגדות נובעת מכך שהעיסוק בצניעות נראה לנו או כסוג של סטייה, או כמנותק מהמיניות, מכחיש אותה, או מיוחד מפניה. מכירה את זה שכשבאים לדבר איתנו על צניעות, ישר מציינים שהצניעות היא

"קודם כול תכונה בנפש", שלא קשורה רק למיניות או ללבוש? ואז מפליגים בשבחה של הצניעות כמידה טובה של ענווה, כתכונה של "הצנע לכת עם ה' אלוקיך". כך הופכת הצניעות לתכונה מופשטת, ומאבדת את הקשר בינה לבין הגוף המיני.

ובכן, אני חושבת שזו בריחה. בריחה מהתמודדות עם המיניות שלנו. כי כמובן שיש קשר עמוק בין רעיון הצניעות לבין המיניות של הגוף שלנו, ואסור לנו לטשטש את הקשר הזה. אישה שמתלבשת בצניעות נוקטת בכך עמדה ביחס לגוף שלה ולמיניות שלה. אסור לנו להתכחש לכך: צניעות היא נקיטת עמדה ביחס למיניות.

* אומנם, יש עוד משמעויות חשובות ללבוש צנוע, שאינן קשורות למיניות, אבל אני כן יכולה להזדהות איתן. הלבוש מתפקד בחיינו לא רק באופן של יחס למיניות אלא בעוד דרכים. היות שהספר עוסק במיניות, לא נדון במשמעויות הללו בספר.

לכן, בספר הנוכחי נדבר על צניעות בהקשר המיני. * נושא המיניות יקבל דגש מרכזי, ונשתדל לעסוק בו בעדינות ובאומץ מבלי לברוח ממנו. גם שמירת נגיעה היא נקיטת עמדה בקשר למיניות. ובעצם, כפי שאנסה להראות בספר הזה, גם לבוש צנוע וגם שמירת נגיעה הם נקיטת עמדה, לא רק בנוגע למיניות אלא גם בנוגע לאהבה ולנישואין.

הדבר הראשון שחשוב להצביע עליו בהקשר של

מיניות הוא שהחוויה המינית שלנו, בהווה או בעתיד, תלויה באווירה התרבותית שאנחנו משתייכים אליה. במילים אחרות, השאלה אם משהי מתחברת אל המיניות שלה וחווה אותה כדבר משמח ובריא, או לחלופין, אם משהי חלילה לא מתחברת אל המיניות שלה וחווה אותה באופן מנוכר ולא רצוי, היא שאלה שתלויה בין השאר בתרבות שמתוכה היא מגיעה. ובאמת, לא רק החוויה שלי את המיניות של עצמי מושפעת מהתרבות, אלא גם החוויה המינית הזוגית: השאלה האם מיניות היא אירוע מעצים מבחינה זוגית, או דווקא התרחשות מתסכלת, או אולי אפילו שלילית, שעשויה לגרום חלילה להתפוררות האהבה, היא תלויה תרבות. התרבות היא למעשה אוסף של מסרים שמגיעים אלינו מהחברה הסובבת אותנו. והנה דוגמה לכך.

פרק 2

איזה מין גבר אתה?

כמו לכל ילידי שנות השמונים בחברה הדתית, גם לי יש סיפור על המדריך מהסמינריון. כשהייתי בכיתה י"ב הייתה לנו שבת סמינריון שהוקדשה לנושאים "שבינו לבינה". פספסתי את השבת הזאת כי הייתי חולה. כשחזרתי ביום ראשון לאולפנה, חברותיי סיפרו לי מה פספסתי. הן סיפרו לי שמדריך הסמינריון הסביר להן כך:

"איך לכן מושג מה עובר בראש של הגברים כשהם רואים אתכן. מספיק שגבר מתבונן על אצבע קטנה של אישה וכבר עוברות לו בראש מחשבות שאתן אפילו לא מתארות לעצמכן! אם מישהי הייתה יודעת מה עובר לנו בראש, היא בחיים לא הייתה רוצה להיות במקום הזה, היא בחיים לא הייתה רוצה שיחשבו עליה מחשבות מלוכלכות כאלה. אנחנו רוצים לכבד אתכן! תעזרו לנו!"

תוך כדי הרצאתו של המדריך, כך הן סיפרו לי, אחת מהתלמידות השילה מעליה את הסוודר. כנראה היה לה חם מדי. המדריך פנה אליה ואמר "הנה, בדיוק על זה אני מדבר, אפילו מה שעשית עכשיו... זו פעולה מאוד בעייתית להוריד את הסוודר מול גברים. יש לכן מושג מה פעולה כזו מעוררת אצלם?" התגובות של חברותיי התחלקו לשלושה סוגים:

הסוג הראשון היה זעזוע. חלק מחברותיי היו מזועזעות. הן חשו שהתגלה להן עולם אפל וטורפני שהן לא היו מודעות לו. לפתע כל הגברים מסביבם נדמו להן כמו זאבים. "האומנם זה כל מה שהגברים רואים ביי?" שאלה אותי חברתי, "האומנם כל דבר קטן ושגרתי שקשור באישה מעורר אצלם מיד אסוציאציות מיניות?". הסוג השני הגיבו בדיוק להפך, בסוג של התלהבות, אולי אפילו ריגוש. אני זוכרת שחברה אחת הגיבה לזעזוע של האחרות באופן הבא: "ונניח שהוא חושב עליי בצורה מינית, אז מה? מי אמר שמיניות היא דבר כל כך נורא?".

בשיחה פרטית היא כבר הרשתה לעצמה להתבטא באופן נועז יותר. "מי היה מאמין שזה כזה קל", היא אמרה לי. "מכיתה ח' אנחנו מחפשות איך לתפוס את תשומת הלב של הבנים, וכל מי שתגיד לך אחרת, מתחסדת. מי מאיתנו באמת נעלבת כשמישהו שורק לה ברחוב? מי מאיתנו נעלבת כשהיא מגלה שהבנים חושבים שהיא יפה ומושכת? תגידי", היא המשיכה ושאלה אותי בעוקצנות, "יפריע לך אם בעלך יהיה חתיך?", לפני שהספקתי לענות היא כבר הניחה את המילים בפי, ואפילו צדקה: "לא רק שזה לא יפריע לך, זה חלק מהרשימה שלך! מה הבעיה בלחווות משיכה מינית? ומה הבעיה בלרצות שבנים יימשכו אלייך? בואו נודה בזה: אנחנו כמהות לתשומת לב מבנים, ומסתבר שכל מה שצריך זה רק לשנות קצת את אורך החצאית..."

הסוג השלישי היה לא מזועזע ולא נלהב, אלא ענייני. החברות הללו טענו שהמדריך בסמינריון לא חידש להן כלום. הן יודעות שגברים הם מיניים יותר מנשים. הן יודעות שמחשבותיו של הגבר המצוי עשויות להגיע לתכנים מיניים אפילו כשהוא מתבונן באצבע של אישה. לפי דעתן אנחנו צריכות לקבל את העובדה הזו, ולא לנסות להתכחש אליה: "אנחנו צריכות לעמוד ביושר ובבגרות מול המשמעות של הגוף שלנו בעיני הגברים. מי שמזועזעת מהרעיון שהאצבע שלה יכולה להיות מושכת עבור גברים, מגיבה בצורה ילדותית".

אני זוכרת שבזמנו, אני באופן אישי הסכמתי עם שלוש נקודות המבט הללו, אפילו שהן סותרות זו את זו. כיום אני יודעת שבכל אחת מנקודות המבט הללו יש אמת, אבל גם חיסרון וחוסר דיוק מסוכן. אף אחת מהן לא קולעת לתפיסה בריאה של צניעות ומיניות.

במהלך הספר נדון בהשקפות שונות ביחס למיניות. לא רק במחשבות הבסיסיות שעלו כאן בשלוש התגובות של חברותיי, אלא בתפיסות עולם מגובשות, שונות ומגוונות, שמקיפות אותנו. בשלב זה אני רוצה להתחיל את הדיון שלנו דווקא בתגובה מהסוג הראשון: התגובה המזועזעת.

בעקבות המדריך בסמינריון, חברותיי מהסוג הראשון הגיעו לשתי מסקנות: ראשית, הגבר (גם אם הוא צדיק ו"דוס") רואה בכל דבר קטן הקשור לאישה

משמעות מינית. שנית, האסוציאציה המינית שמתעוררת בקרכו היא בהכרח שלילית ומגונה. במילים אחרות, הגברים הם זאבים טורפים.

דברי המדריך בסמינריון אינם "המצאה" שלו. יש השקפת עולם תרבותית

* אני משתמשת בביטוי "זאב", כדי לתאר טיפוס גברי שמתאפיין בשתי תכונות: האחת, כל דבר שקשור באישה, מעורר אצלו אסוציאציה מינית, שמתפתחת מיד לדמיון, הרהור וגירוי. השנייה, הוא תופס את המיניות הנשית באופן שלילי, נמוך, ומשפיל.

מגובשת שסבורה שגברים הם זאבים, * ומכאן שהאישה היא כיפה אדומה שצריכה לחשוש מפניהם ולעשות הכול כדי לא "להכשיל" אותם. המדריך לא חשב על השקפת העולם הזו לגמרי לבד. הוא ינק אותה ממקום מסוים, ובדבריו הוא בסך הכול "ציטט" אותה. למעשה זו השקפה די נפוצה, וייתכן שאת יכולה להיזכר בעצמך במסרים כאלו ששמעת או קראת.

להשקפת העולם הזו השפעה הרסנית, ונדרון בה בהרחבה בפרקים הבאים. בינתיים נשתמש בה כדי להדגים את הטענה שבה סיימנו את הפרק הקודם. בפרק הקודם אמרנו שהחוויה המינית הפרטית של מישהו או מישהי לא מתעצבת בחלל ריק, אלא תלויה בהקשר התרבותי שלנו ובמסרים שאליהם אנחנו נחשפים. כעת בואי נחשוב על השקפת העולם שביטא המדריך בסמינריון, ואיך היא יכולה להשפיע על עולמם של גברים ונשים.

פרק 3

אילה

נניח שנערה מסוימת, נקרא לה אילה, מתכוננת במראה. אני לא יודעת אם מה שאילה תחווה כאן דומה לחוויה האישית שלך. אילה דומה במאפייני האישיות שלה לאותן בנות מהסוג הראשון, ואני לא יודעת אם את בכלל מזדהה עם התגובה הזו. הסיבה שאילה חשובה לנו היא כי החוויה שלה היא דוגמה למשהו שיכול לקרות אם שיח הצניעות שגדלת עליו הוא הרסני ולא רואה אותך.